

ЦЕЦИК Я.П.

ЛЬВІВСЬКИЙ ПРОЦЕС ОУН 1936 р. У РЕЦЕПЦІЇ ГАЗЕТИ “НОВИЙ ЧАС”

За матеріалами газети “Новий час” розглядаються судовий процес 1936 р. проти керівництва ОУН на західноукраїнських землях та його наслідки для українського національно-визвольного руху.

Обрана тема зумовлена потребою аналізу перебігу та наслідків для українського національно-визвольного руху Львівського процесу проти керівництва ОУН у 1936 р. Актуальність дослідження полягає в об’єктивному відтворенні на основі циклу матеріалів, опублікованих на сторінках львівської газети “Новий час”, одного з найрезонансніших політичних процесів на Західній Україні у міжвоєнний період.

Питання, пов’язані з діяльністю націоналістичного підпілля, неодноразово були об’єктом наукових досліджень. До цієї теми звертались як українські, так і польські історики. Зокрема, А.Кентій¹, П.Мірчук², М.Швагуляк³, А.Хойновський⁴, О.Субтельний⁵, С.Кульчицький⁶, Я.Сватко⁷, А.Айненкель⁸ та інші.

У період перебування західноукраїнських земель у складі міжвоєнної Польщі значний вплив на суспільно-політичні процеси мав рух українських націоналістів. Зміцненню позицій націоналістичного підпілля великою мірою сприяло об’єднання всіх націоналістичних організацій і груп в Організацію українських націоналістів (ОУН) на Першому Конгресі (Великому Зборі) ОУН 28 січня - 3 лютого 1929 р. у Відні. Очолив організацію Є.Коновалець, а загальне керівництво діяльністю українських націоналістів здійснював Провід українських націоналістів (ПУН). Для керівництва та координації діяльності націоналістичного підпілля на українських землях у складі Польщі було утворено Крайову Екзекутиву ОУН на західноукраїнських землях (КЕ ОУН на ЗУЗ), яку очолював крайовий провідник ОУН на ЗУЗ, який призначався на цю посаду ПУН⁹.

З моменту свого утворення ОУН вступила у безкомпромісну боротьбу з польською владою, а основний сенс своєї діяльності українські націоналісти вбачали в утворенні самостійної, соборної української держави на всіх етнічних українських землях¹⁰.

При дослідженні діяльності ОУН на західноукраїнських землях необхідно враховувати, що на початку 1930-х рр. організація не була монолітною. Це було зумовлено тим, що УВО (Українська військова організація) не відразу розчинилася в ОУН, а протягом певного періоду виступала в ролі бойової фракції організації¹¹. На початку 1930-х рр. виник конфлікт між молодшими і старшими членами підпілля, який незабаром було врегульовано¹².

ОУН, окрім агітаційно-пропагандистської діяльності, широко практикувала і силові методи політичної боротьби, а саме: акти саботажу, підпали, політичні вбивства. Так, восени 1930 р., коли воєводства Східної Галичини внаслідок проведення польським урядом політики “паціфікації” стали “ареною репресивних акцій із застосуванням поліції та війська”¹³, відповіддю на ці акції стала організація саботажу націоналістичним підпіллям. Влітку-восени 1930 р. українськими націоналістами на теренах трьох східногалицьких воєводств було здійснено близько 2,2 тис. акцій саботажу та підпалів¹⁴. Польські силові структури володіли інформацією

Цецик Ярослав Петрович - старший викладач Національного університету водного господарства та природокористування, м.Рівне

щодо організаторів протестаційних акцій, на чому, зокрема, наголошувалося в інформаційних бюлетенях МВС Польщі: *“Саботажна акція у краї проводиться УВО, яка здійснює напади на пошти, телеграфи, вбивства та підпали на терені Східної Малопольщі (Східної Галичини - Я.Ц.)”*¹⁵. Однак протягом певного періоду не було однозначної думки щодо справжнього організатора акцій протесту, доки УВО у своєму пресовому органі *“Сурма”* у листопаді 1930 р. не визнала, що вона є організатором акцій саботажу¹⁶, а у статті *“Останній виступ УВО, його причини та наслідки”* підтвердила, що *“саботажну акцію започаткувала та переводила УВО”*, а її метою було *“захитати престижем ворожої нам держави, так в очах українського населення, так теж в очах світа”* і *“задержати масовий похід поляків на наші землі”*. При цьому було зроблено застереження, що *“поодинокі саботажні переводили також нечлени УВО, то це тільки доказ, що акція захоплювала маси”*¹⁷.

Здійснення саботажу у поєднанні з агітаційно-пропагандистською роботою сприяло росту лав націоналістичного підпілля. Основним джерелом поповнення його складу була українська молодь¹⁸.

З іншого боку, стрімке зростання рядів націоналістичного підпілля таїло в собі небезпеку, що до організації можуть долучитися конфіденти (агенти польської поліції). Враховуючи обставину, що на початку 1930-х рр. польські спецслужби не володіли достовірною інформацією про ОУН, більшість атентатів, скоєних бойовиками організації, радше сприймалися як дії членів УВО. Лише через деякий час поляки з'ясували, що мають справу з іншою політичною організацією¹⁹. І тільки після ряду політичних процесів, з яких найбільш резонансним був процес 13 членів ОУН, що відбувся 19 жовтня - 13 листопада 1936 р., польська влада визнала де-юре факт існування ОУН, підпільної організації, яка вела безкомпромісну боротьбу з окупаційним режимом на західноукраїнських землях²⁰.

Упродовж 1931-1932 рр. було скоєно ряд актів індивідуального політичного терору. Зокрема, 29 серпня 1931 р. бойовиками ОУН у Трускавці було забито Тадеуша Голувка, начальника східного відділу МЗС Польщі²¹, у березні 1932 р. у Львові - комісара поліції Чеховського²². Але під час нападу на пошту в Городку Ягеллонському загинув Ю.Березинський, було заарештовано В.Біласа і Д.Данилишина. Організатором останніх акцій був бойовий референт КЕ ОУН на ЗУЗ Роман Шухевич (*“Дзвін”*)²³ (псевдо окремих членів ОУН подаються такими, якими вони були у той період, однак автор враховує, що *“псевдо”* відомих членів ОУН у цілях конспірації змінювались).

Упродовж 1929-1932 рр. КЕ ОУН на ЗУЗ очолювали З.Пеленський (*“Пакс”*), Ю.Головінський²⁴ (останній загинув восени 1930 р. після його арешту поліцією), С.Охримович (помер у 1931 р. після катувань у поліції), І.Гарбусевич та Б.Кордюк. У січні 1933 р. керівництво ОУН на ЗУЗ перебрав на себе 24-річний Степан Бандера²⁵, який з січня до червня 1933 р. виконував обов'язки керівника КЕ ОУН на ЗУЗ. На початку червня 1933 р. на конференції Проводу ОУН у Берліні та Данцигу (Гданськ) С.Бандеру було затверджено керівником КЕ ОУН на ЗУЗ де-юре. Серед першочергових завдань, що поставили перед ним, була й організація атентатів на міністра внутрішніх справ Польщі генерала Б.Перацького, львівського шкільного куратора Гадомського та волинського воєводу Г.Юзевського²⁶. Окрім цього, на зустрічах з головою ПУН Є.Коновальцем С.Бандерою було накреслено власний план розбудови ОУН на Західній Україні. Основні свої завдання він вбачав у тому, щоб провести:

1. Широку розбудову організаційної мережі в середовищі селян і робітників...
2. Особлива увага розбудові мережі на Волині.
3. Організація підпільного вишколу кадрів у трьох напрямках: ідейно-

політичний; військово-бойовий; школа підпільної практики (конспірація, розвідка, зв'язок тощо).

4. Введення нової форми праці: масові акції непокори (наприклад: антимонопольна, шкільна).

5. Боротьба з агентурою комінтерну на Західній Україні.

6. Припинення експропріаційних акцій, а натомість: розвиток бойових акцій проти поліцейського терору²⁷.

Новий крайовий провідник вніс корективи і в склад КЕ ОУН на ЗУЗ. Замість заарештованого Зенона Коссака організаційним референтом став Іван Малюца ("Крук", "Чорний"), у бойовій референтурі з'явився Богдан Підгайний "Бик". Особливістю діяльності цієї референтури було те, що її головний референт Р.Шухевич діяв у конспірації, а засідання КЕ відвідував Б.Підгайний. Ідеологічну референтуру очолив Ярослав Стецько ("Карбович"), політичну - Володимир Янів, референтуру пропаганди - Ярослав Спольський ("Бір"), розвідки - Ярослав Макарушка, який керував розвідкою у Львові, а Олександр Шашкевич - у регіоні. Військовим референтом залишився Дмитро Гриций, фінансовим - Ярослав Чемеринський, а зв'язковою з закордоном - Анна Чемеринська²⁸.

Таким чином, після призначення С.Бандери на посаду Крайового Провідника ОУН було видозмінено тактику дій націоналістичного підпілля. Замість експропріацій, які до цього були головною формою бойової діяльності УВО (ОУН) застосовувалися методи індивідуального політичного терору проти представників влади і "розсадників советофільства на ЗУЗ"²⁹.

Саме упродовж 1933-1934 рр. було проведено ряд актів індивідуального політичного терору, які мали великий резонанс, а саме: 22 жовтня 1933 р. Миколою Лемиком було застрелено Олександра Майлового, завідуючого канцелярією радянського консульства у Львові. Цей акт був відповіддю ОУН на політику Голодомору 1932-1933 рр., що була здійснена сталінським режимом в УСРР³⁰. У 1934 р. було вбито міністра внутрішніх справ Польщі Броніслава Перацького³¹ та інші.

Відповіддю з боку польських силових структур були арешти провідних діячів ОУН, в тому числі і С.Бандери та керівництва КЕ ОУН на ЗУЗ.

Лише у липні 1934 р. до концтабору Береза Каргузька було відправлено близько 150 членів ОУН. А всього за період з 1929 до 1934 рр. за ґрати польських в'язниць було кинуте 1024 члени ОУН, винесено 4 смертні вирoki і 16 вироків довічного ув'язнення³².

У 1930-х рр. у багатьох населених пунктах Західної України відбулися політичні процеси над українськими націоналістами. Найбільш резонансними з них були два процеси: 18 листопада 1935 р. - 13 січня 1936 р. у Варшаві і процес 23-х членів ОУН, який проходив у Львові в травні-червні 1936 р. На обох розглядалася справа щодо діяльності С.Бандери та ряду членів КЕ ОУН на ЗУЗ.

Обидва політичні процеси викликали великий резонанс в українському суспільстві. Щодо львівського, то на лаві підсудних опинилось практично все тогочасне керівництво КЕ ОУН на ЗУЗ. Українська преса подавала детальні репортажі про його хід, зокрема, львівська газета "Новий час". На ньому перед польським судом постали: Степан Бандера, Роман Шухевич, Ярослав Макарушка, Олександр Шашкевич, Ярослав Спольський, Володимир Янів, Ярослав Стецько, Богдан Гнатевич, Володимир Коцюмбас, Іван Ярош, Анна-Дарія Федак, Богдан Підгайний, Іван Малюца, Осип Мащак, Євген Качмарський, Роман Мигаль, Роман Семків, Катря Зарицька, Осип Феник, Володимир Івасик, Семен Рачун, Віра Свенціцька, Іван

Равлик. Захист представляли 12 адвокатів, серед яких були такі відомі тогочасні правники, як Володимир Старосольський, Степан Шухевич, Володимир Загайкевич та інш.

На початку судових засідань між головуючим та членами ОУН виник конфлікт щодо мови слухання справи. Частина підсудних (С.Бандера, Я.Стецько, О.Мащак та інш.) вимагали, щоб акт обвинувачення зачитувався українською мовою³³.

При підготовці матеріалів цього процесу та у ході розгляду справи польською стороною було використано частину архіву ОУН у Празі, що зберігався в О.Сеника-Грибовського, і який нібито під час його поїздки до Америки був вилучений чеською поліцією, і, таким чином, матеріали потрапили до рук польської поліції. Однак в ОУН схилялися до думки, що О.Сеник-Грибовський та Я.Баранівський працюють на поляків³⁴.

На попередньому слідстві поліції вдалося отримати свідчення І.Малюци, Р.Мигалья, Є.Качмарського, Б.Підгайного та інш. І хоча під час судового розгляду справи більшість із них спростували свої зізнання, однак для суду це не мало принципового значення³⁵.

На процесі зазначалося, що організація планувала провести ряд експропріацій, кошти від яких мали бути направлені на закупівлю зброї, про що зізналися під час попереднього слідства Б.Підгайний, І.Ярош, Я.Макарушка³⁶.

Щодо актів індивідуального терору, то накази на їх проведення віддавались безпосередньо С.Бандерою. Тоді ж і було оприлюднено інформацію про діяльність військового реферату ОУН та зазначено, що його члени збирали інформацію про розташування польських військових частин і складів, мали завдання встановити кількість українців у польських військових частинах у Львові. Окрім цього, його керівники Я.Макарушка та О.Пашкевич проводили слідство щодо тих членів ОУН, «яких підозрювали в діяльності на шкоду ОУН»³⁷.

Звертаємо увагу на те, що частина підсудних, а саме С.Бандера, Б.Підгайний, І.Малюца, Є.Качмарський, Р.Мигаль та К.Зарицька, на час його проведення вже були засуджені на Варшавському процесі. На попередньому слідстві Я.Макарушка, Я.Спольський, В.Коцюмбас та О.Пашкевич визнали, що вони є членами ОУН³⁸, інші, навпаки, заперечували свою приналежність до націоналістичного підпілля. Б.Гнатевич з цього приводу намагався привернути увагу суддів до того, що його вже неодноразово заарештовували за підозрою у належності до націоналістичного руху, а саме у 1921 р. у зв'язку з атентатом С.Федака (восени 1921 р. здійснив невдалий замах на життя Ю.Піلسудського та львівського воєводи К.Грабовського) та в 1932 р., коли було вбито комісара поліції Чеховського. Однак в обох випадках він був виправданий у зв'язку з недоведеністю його вини. З іншого боку, Б.Гнатевич не заперечував того, що неодноразово мав контакти з Є.Коновальцем та Ю.Головінським, але при цьому членом ОУН не був, а значить й участі в діяльності організації не брав³⁹.

Таким чином, на початку процесу стало зрозуміло, що члени ОУН будуть займати неоднозначну позицію, а їх певна частина буде заперечувати факт своєї належності до організації. З іншого боку, частина націоналістів обстоювала позицію, що вони є лише членами підпілля. Зокрема, В.Янів підтвердив свою належність до ОУН, однак щодо свого членства в КЕ ОУН на ЗУЗ та функцій, котрі ним виконувались в організації, відповів: «Відмовляюсь зізнатись»⁴⁰.

Враховуючи той ажіотаж, який був у західноукраїнському суспільстві, та детальне висвітлення процесу у тогочасній пресі, прокурор наполягав на закритому режимі процесу. Це було зумовлено також і тим, що частина підсудних намагались використати його для популяризації націоналістичної ідеології, зокрема, Я.Стецько. Однак після консультацій було прийнято рішення продовжити слухання справи у відкритому

режимі. Я.Стецько визнав, що був ідеологічним референтом ОУН на ЗУЗ. А на запитання прокурора *“Що ви робили?”* відповів: *“... був членом Екзекутиви. В справах, які торкаються внутрішніх справ ОУН... відмовляюся відповідати”*⁴¹.

У своєму виступі Я.Стецько звернув увагу на причини, що спонукали ОУН до проведення антишкільної та антибільшовицької акцій в 1933 р. У цілому виступ ідеологічного референта організації носив демонстративний характер. За це його було виведено із судової зали і додатково покарано *“24 год[инною] темницею”*⁴².

Частина підсудних націоналістів негативно відреагувала на призначення додаткового покарання Я.Стецьку. Зокрема, О.Мащак, який, окрім обвинувачення в належності до націоналістичного підпілля, також підозрювався в організації вбивства директора української гімназії у Львові І.Бабія, на знак протесту дій суддів щодо Я.Стецька відмовився від послуг адвоката. А щодо причин свого вступу до ОУН, він зазначив, що *“Завданням мого життя було служити моєму народові й всі сили віддати йому. Це міг я зробити тільки в ОУН, до якої я вступив”*, а щодо вбивства І.Бабія, то О.Мащак вважав, що він був зрадником українського народу і *“присуд смерти на нього був правильний”*⁴³. Цікавою була позиція Р.Шухевича. Він заперечував свою приналежність до референтури організації, проте визнавав себе членом ОУН⁴⁴. Жоден з членів ОУН на цьому процесі не підтвердив належності Р.Шухевича до бойової референтури. Навіть Б.Підгайний, зізнання якого вдалося отримати на попередньому слідстві, на процесі заперечив це⁴⁵.

Найбільший резонанс викликав допит С.Бандери. На початку свого виступу провідник КЕ ОУН на ЗУЗ відмітив: *“До вини не почуваюся. Прошу дати мені спроможність самому з'ясувати всі факти і мотиви, чому я як провідник ОУН давав такі накази”*. І далі щодо вбивства Бачинського зазначив: *“Я як провідник ОУН і УВО видав приказ убити Бачинського, який став зрадником української нації. Я велів його вбити бо він став конфідентом, який збирав інформацію для поліції”*. При цьому було звернуто увагу, що Бачинського почали підозрювати у зраді ще у 1931 р. Лише у 1933 р. було остаточно встановлено, що Бачинський є агентом поліції. За визначенням С.Бандери, це було доведено так: *“ОУН підсовувала Бачинському деякі інформації і преревірвала чи поліція про те довідалася. Виявилось, що поліція знала про те, що міг знати тільки Бачинський”*⁴⁶.

Щодо причин вбивства директора української гімназії у Львові І.Бабія, то С.Бандера звернув увагу на той факт, що у своїй боротьбі з українським націоналістичним рухом він виконував функції *“поліцейського агента”*, а саме *“в церкві, отже не на терені школи придержав одного студента в хвилині, як він розкидав летючки і віддав цього студента в руки поліції”*. З іншого боку, із виступу С.Бандери стає зрозумілим, що цей акт політичного терору носив суто *“демонстраційний”* характер. Оскільки націоналістам було відомо, що І.Бабій мав охорону від поліції. Але один з членів ОУН, Михайло Цар, добровільно виконав цей наказ організації, загинувши при цьому⁴⁷.

Щодо боротьби з комунізмом та проведення терористичної акції в радянському консульстві С.Бандера вказав на причини, що спонукали націоналістів до цього. Одночасно він звернув увагу на те, що *“комунізм - це рух світоглядом протилежний націоналізму”*, і далі *“...більшевизм засобами фізичного винищення бореться на східно-українських землях з українським націоналізмом і українським народом, а саме - масовими розстрілами в підземеллях ГПУ, виголодженням мільйонів людей та постійними засланнями на Сибір та Соловки”*. Зупинився провідник КЕ ОУН на

ЗУЗ і на тій обставині, що після виконання акції в радянському консульстві М.Лемик повинен *“...віддатися в руки поліції й не стріляти до неї, й таким чином дати спроможність зробити судову розправу”*⁴⁸.

Окрім підсудних, на Львівському процесі допитувалися і свідки, частина з яких була членами ОУН. У ролі свідків виступали і співробітники поліції та інш. Однак значна частина їх свідчила на користь підсудних. Так, М.Лемик (засуджений до довічного ув'язнення в 1933 р.) на запитання голови суду *“Чи знаєте Ви Р.Шухевича, Б.Підгайного”* давав стандартну відповідь *“Ні”*, і лише коли було зазначено, що Б.Підгайний особисто зізнався, що він дав револьвер М.Лемику, то останній звідповів, що коли *“Підгайний сам признався, то я чувся звільнений від обов'язку мовчати”*. І лише після того, як С.Бандера нагадав М.Лемику про їхню зустріч на Янівській горі та поставив питання щодо інструкцій, котрі ним були отримані, М.Лемик зазначив, що після виконання акції в радянському консульстві *“Я мав віддатися в руки поліції, щоб відбувся процес і щоб всі довідалися про політику Москви супроти української нації”*⁴⁹.

Представники польської прокуратури при підготовці процесу спиралося на архів Сеника, однак захист піддавав сумніву його автентичність, мотивуючи це тим, що зміст цих документів невідомий адвокатам. Прокурор, у свою чергу, наполягав на тому, що застереження захисту є безпідставним, і вимагав, щоб документи було прийнято судом до розгляду. Лише після консультацій суд прийняв рішення дозволити оборонцям підсудних ознайомитись з матеріалами названого архіву⁵⁰.

Прокурор Прахтель-Моравянський у своїй промові наголосив, що підсудні не є *“...представниками українського народу, вони є тільки членами тайної терористичної організації”*, але одночасно зауважив, що цей процес є одним *“з найбільших політичних процесів в Польщі”*. Він зазначив, що це *“тільки фрагмент діяльності ОУН”*, але фрагмент військово-терористичної діяльності, оскільки в судовому залі *“сидить... група терористів і її штаб”*. Щодо демонстративних виступів окремих членів ОУН, то про такі дії підсудних представник прокуратури говорив: *“Ці зізнання були обчислені тільки для пропаганди ОУН і для демонстрацій”*. А *“таке вияснювання мотивів є ніщо інше як тільки похвалювання тих чинів”*⁵¹. З іншого боку, представник захисту доктор Горбовий намагався звернути увагу суддів на те, що формування світогляду його підзахисних великою мірою відбувалося під впливом подій української революції 1917-1920 рр. Окрім цього, він відмітив, що окремі акти терору, проведені бойовиками організації, були спрямовані безпосередньо проти більшовицької влади, яка знищила мільйони українців. А проти цього *“...тут протестували всі. УНДО робило зібрання й виголошувало резолюції, ОУН примінило інші методи”*⁵². Щодо членів ОУН, справа яких розглядалась, то частина з них відмовилася від останнього слова. А ті, що вирішили його взяти, у своїй більшості не просили для себе помилування (Я.Макарушка, Б.Підгайний та інш.). Зокрема, Я.Спольський наголосив: *“Я працював в ОУН з повною свідомістю доцільності і правильності її метод. Моє заломання на слідстві було впливом фізичних і психічних переживань”* і далі *“Я хотів би сьогодні не жити”*⁵³. Таку позицію Я.Спольський зайняв ще під час слухання справи. Він наголосив, що коли його допитували у поліції протягом *“9 днів і ночей, поліція підсунала йому концепцію про Івасика”*. Тоді ним було *“обтяжено”* В.Івасика. Я.Спольський назвав свій вчинок *“негідним українського націоналіста”*⁵⁴.

І.Малюца у своєму останньому слові відкликав зізнання, котрі ним були оприлюднені ще на Варшавському процесі⁵⁵.

Частина членів організації не вважали себе винуватими і були впевнені у правильності своїх вчинків, зокрема, Р.Мигаль зазначив: *“Працюючи в ОУН тим самим я працював для відродження української держави. Ця праця була для мене всім змістом і ідеалом мого життя”*⁵⁶. О.Машак, продовжуючи цю тезу, наголосив: *“Я вважаю ціллю свого життя тільки службу Україні”*⁵⁷.

Останнє слово Я.Стецька та С.Бандери носило *“демонстраційний”* характер. Щодо причин свого вступу в ОУН і своєї діяльності в організації Я.Стецько наголосив: *“...я виконував мій обов’язок, який мені диктувала моя приналежність до української суспільності. Я визнаю, що українська держава існує, існує потенціально в серцях українського народу. Не існує поки що реально, але існує морально існує і правно в наших душах. Змістом мого цілого життя було й буде: Україна Вільна”*⁵⁸.

Останнім з підсудних на цьому процесі взяв слово С.Бандера⁵⁹. 29 червня 1936 р. у Львові було винесено вирок 23 членам ОУН. Лише 2 особи, а саме О.Федак та В.Свенціцьку, було виправдано. С.Бандеру та Р.Мигалю було засуджено на довічне ув’язнення, а інших - до різних термінів ув’язнення: від піврічного до 15 років⁶⁰.

Таким чином, Львівський процес проти керівництва КЕ ОУН на ЗУЗ мав, на нашу думку, двояке значення. З одного боку, рішуча та послідовна поведінка частини підсудних на ньому сприяла популяризації ідеології ОУН та свідчила про вихід на політичну авансцену українського національно-визвольного руху нового покоління борців-революціонерів. Широке висвітлення цього процесу, а разом з тим мети, цілей та методів діяльності націоналістичного підпілля сприяли популяризації його ідей серед української молоді. З іншого боку, поява в лавах ОУН агентів поліції призвела до того, що частина її членів розчарувалася в сенсі підпільної боротьби, а згода свідчити на попередньому слідстві окремих членів підпілля негативно вдарила по іміджу організації.

¹Кентій А.В. Нариси історії організації українських націоналістів (1929-1941рр.). - К.: Інститут історії НАН України, 1998. - 200 с.

²Мірчук П. Степан Бандера. Символ революційної безкомпромісовості. - Хмельницький: Поділля, 1992. - 144 с.

³Швагуляк М.М. Суспільно-політична ситуація на Західній Україні на початку 30-х років ХХ ст. // Записи наукового товариства Шевченка: праці історико-філософської секції. - Т.СХХІІ. - Львів, 1991. - С.110-145.

⁴Sojnowski A. Ukraina. - Warszawa: TRIO, 1997. - 234 s.

⁵Субтельний О. Україна: історія. - К. Либідь, 1991. - 510 с.

⁶Кульчицький С.В. Ідеологія і практика українського праворадикального руху в довоєнній Польщі // Історія в школах України. - 2002. - №3. - С.11-15.

⁷Сватко Я. Місія Бандери. - Львів: Галицька видавнича спілка, 2003. - 64 с.

⁸Айненкель А. Політика Польщі відносно українців у міжвоєнний період // Україна-Польща: важкі питання: Матеріали II міжнародного семінару істориків “Українсько-польські відносини в 1918-1947 роках”. - Варшава: Світовий союз воїнів Армії Крайової, Об’єднання українців у Польщі, 1998. - С.29-46.

⁹Кентій А.В. Вказ. праця. - С.10.

¹⁰Постанови Конгресу Українських Націоналістів // Розбудова нації. - 1929. - Березень-квітень. - С.132.

¹¹Кентій А.В. Вказ. праця. - С.8.

¹²Мірчук П. Вказ. праця. - С.23-24.

¹³Швагуляк М.М. Вказ. праця. - С.119.

¹⁴Айненкель А. Вказ. праця. - С.41.

¹⁵Державний архів Рівненської області. - Ф.86. - Спр.1342. - Оп.3. - Арк.4.

¹⁶Швагуляк М.М. Вказ. праця. - С.117.

¹⁷Останній виступ УВО, його причини та наслідки // Сурма. - 1931. - Січень. - С.2-3.

¹⁸Субтельний О. Вказ. праця. - С.384.

¹⁹Кентій А.В. Вказ. праця. - С.46.

²⁰Там же. - С.47.

²¹Кульчицький С.В. Ідеологія і практика українського праворадикального руху в довоєнній Польщі // Історія в школах України. - 2002. - №3. - С.14.

- ²²Кравців Б. Людина і вояк в другу річницю смерти сл. п. Романа Шухевича-Чупринки // Збірник на пошану ген. Романа Шухевича. Уложив Г.Васькович. - Лондон-Мюнхен, 1990. - С.96.
- ²³Там само. - С.97.
- ²⁴Кентій А.В. Вказ. праця. - С.10-11.
- ²⁵Мірчук П. Вказ. праця. - С.22-23.
- ²⁶Сватко Я. Вказ. праця. - С.13.
- ²⁷Там само.
- ²⁸Там само. - С.14.
- ²⁹Кентій А.В. Вказ. праця. - С.49.
- ³⁰Мірчук П. Вказ. праця. - С.34.
- ³¹Sojnowski A. Ukraina. - S.123.
- ³²Кентій А.В. Вказ. праця. - С.54.
- ³³Великий процес ОУН у Львові. 23 українці на лаві підсудних // Новий час. - 1936. - 27 травня. - С.3.
- ³⁴Кентій А.В. Вказ. праця. - С.54.
- ³⁵Там само. - С.53.
- ³⁶Великий процес ОУН у Львові. 23 українці на лаві підсудних // Новий час. - 1936. - 27 травня. - С.3-4.
- ³⁷Там само. - С.4.
- ³⁸Там само.
- ³⁹Великий процес ОУН у Львові. 23 українці на лаві підсудних. Другий день процесу. Що зізнавав д-р. Б.Гнатевич // Новий час. - 1936. - 28 травня. - С.3.
- ⁴⁰Там само. - С.4.
- ⁴¹Там само.
- ⁴²Великий процес ОУН у Львові. 23 українці на лаві підсудних. Що сказав Стецько? // Новий час. - 1936. - 29 травня. - С.3.
- ⁴³Великий процес ОУН у Львові. 23 українці на лаві підсудних. Четвертий день процесу ОУН у Львові. Зізнання Мащака // Новий час. - 1936. - 29 травня. - С.8.
- ⁴⁴Великий процес ОУН у Львові. 23 українці на лаві підсудних. П'ятий день процесу ОУН у Львові. Зізнання Романа Шухевича // Новий час. - 1936. - 30 травня. - С.5.
- ⁴⁵Великий процес ОУН у Львові. 23 українці на лаві підсудних. Підгайний дав Лемикові наказ убити совітського консуля // Новий час. - 1936. - 3 червня. - С.3.
- ⁴⁶Великий процес ОУН у Львові. 23 українці на лаві підсудних. Ревеляційні зізнання Бандери // Новий час. - 1936. - 8 червня. - С.5.
- ⁴⁷Там само.
- ⁴⁸Там само.
- ⁴⁹Великий процес ОУН у Львові. 23 українці на лаві підсудних. Зізнання свідків з тюрми Лебеда, Лемика, Куца, Маєвського // Новий час. - 1936. - 18 червня. - С.3.
- ⁵⁰Великий процес ОУН у Львові. 23 українці на лаві підсудних. Т. зв. Архів на судейським столі // Новий час. - 1936. - 19 червня. - С.7.
- ⁵¹22 день процесу Бандери і товаришів. Промова Прокурора // Новий час. - 1936. - 25 червня. - С.8.
- ⁵²Промова д-ра Горбового в обороні Бандери, Стецька, Качмарського й Равлика // Новий час. - 1936. - 26 червня. - С.3-4.
- ⁵³Великий процес ОУН у Львові. 23 українці на лаві підсудних. Останнє слово підсудних // Новий час. - 1936. - 29 червня. - С.6.
- ⁵⁴Великий процес ОУН у Львові. 23 українці на лаві підсудних. Підс. Спольського усунули з салі розправ // Новий час. - 1936. - 16 червня. - С.3.
- ⁵⁵Великий процес ОУН у Львові. 23 українці на лаві підсудних. Останнє слово підсудних // Новий час. - 1936. - 29 червня. - С.6.
- ⁵⁶Там само.
- ⁵⁷Там само.
- ⁵⁸Там само.
- ⁵⁹Там само. - С.8.
- ⁶⁰Присуд у процесі Бандери і товаришів // Новий час. - 1936. - 29 червня. - С.9.

TSETSIK YA.P.**Lviv Process of OUN in 1936 in the Reception of "New Time" Newspaper**

On the materials of "New time" newspaper there are viewed the litigation in 1936 against management of OUN on the West Ukrainian earthes and its consequences for the Ukrainian national-liberation movement.

Отримано 7.08.2008